

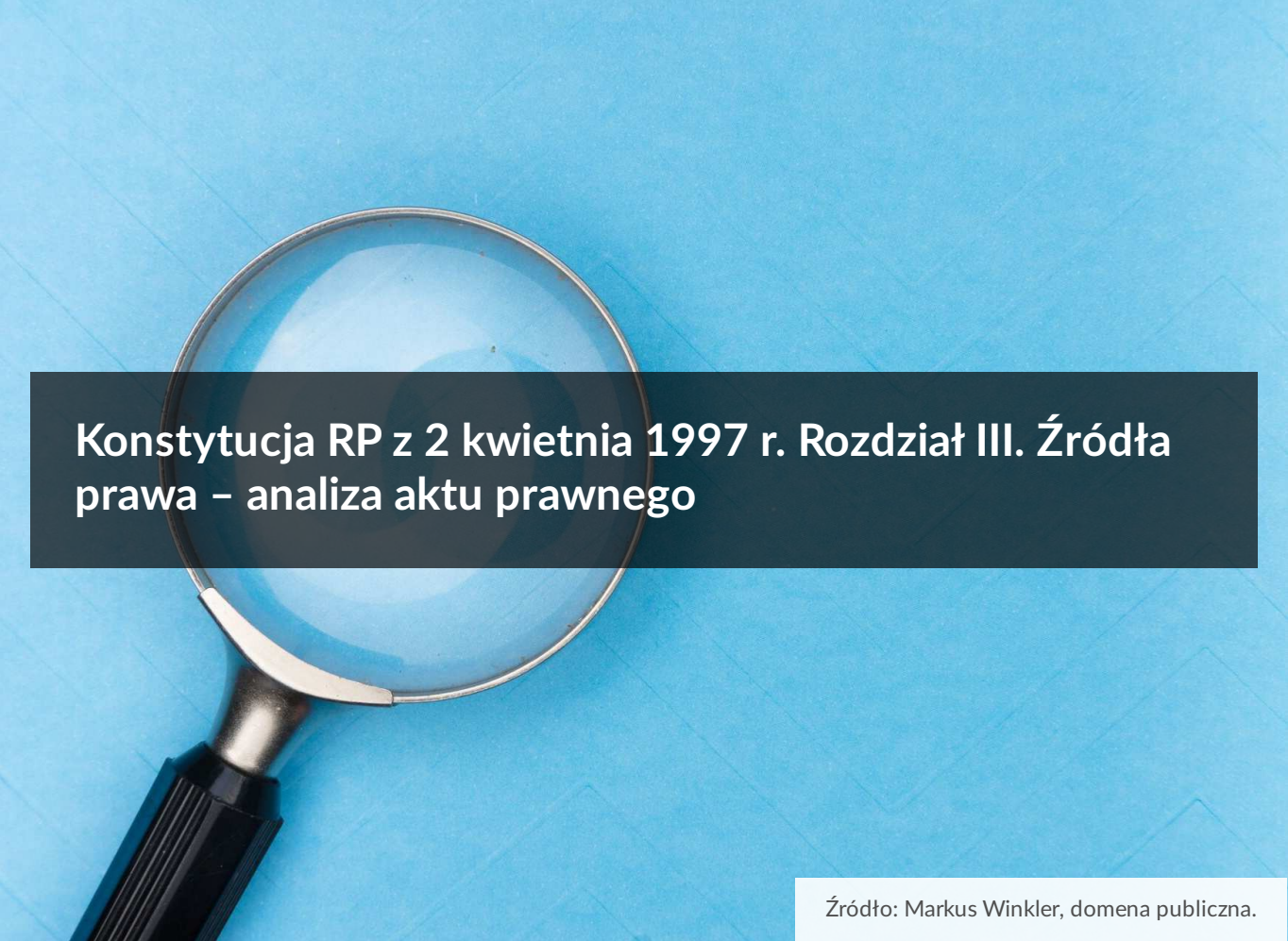
Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział III. Źródła prawa – analiza aktu prawnego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 9.11.2020 r.].

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział III. Źródła prawa – analiza aktu prawnego

Źródło: Markus Winkler, domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Analiza źródeł**”.

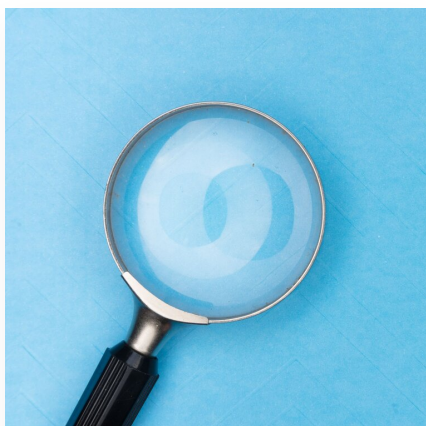
W zbiorach zadań i repetytoriach, a także w naszych e-materiałach pojawiają się zadania wymagające przeanalizowania materiałów źródłowych. Są to zarówno teksty prawnicze, jak i publicystyczne, wykresy i tabele odnoszące się do badań opinii publicznej. Jaka metoda analizy będzie najskuteczniejsza?

Najczęściej wykorzystywana przez uczniów technika polega na przeczytaniu pytania i przeszukiwaniu tekstu (tabeli, wykresu) w celu znalezienia odpowiedzi. Jednak ten sposób bywa zawodny. Odpowiedź na pytanie często wymaga znajomości całego fragmentu, może także polegać na opisanu jakiegoś szerszego kontekstu (mechanizmu prawniczego, tendencji socjologicznej, określonego ciągu argumentacyjnego). Samo przeczytanie materiału źródłowego pod kątem zadanego pytania może zatem nie wystarczyć; należałoby wcześniej uchwycić strukturę tekstu i wzajemne zależności. To właśnie przedstawimy w niniejszej serii materiałów.

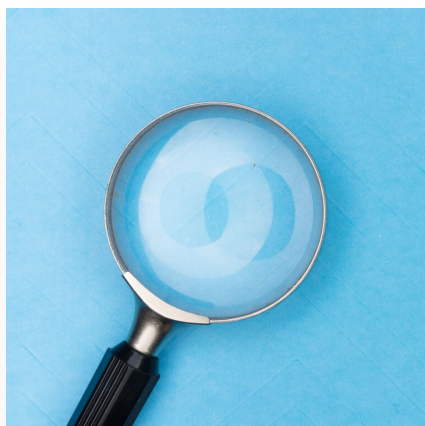
Twoje cele

- Przeanalizujesz tekst III rozdziału Konstytucji RP.
- Dokonasz selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych z materiału źródłowego.
- Przedstawisz wnioski z analizy materiału.

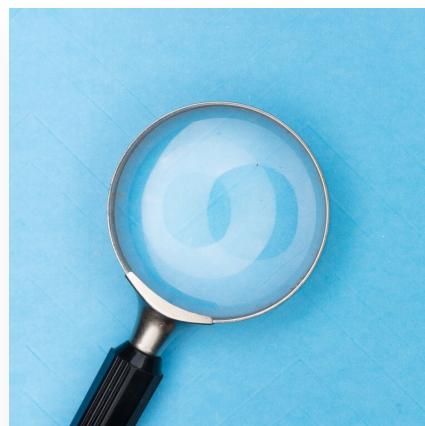
Dla zainteresowanych

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział VI. Rada Ministrów i administracja rządowa – analiza aktu prawnego

Ustawa o partiach politycznych. Ewidencja partii politycznych – analiza aktu prawnego

Traktat Północnoatlantycki – analiza aktu prawnego

Przeczytaj

Każdy system prawny składa się z poszczególnych aktów prawnych, a zatem dopuszczonych przez ustrojodawcę form, w jakich stanowią prawo w danym państwie. Formy te noszą miano źródeł prawa. Ich funkcjonowanie jest niezmiernie istotne, gdyż to właśnie przez nie określony zostaje panujący w danym kraju porządek prawny, a także realizuje się mechanizm wprowadzania zmian i dostosowywanie prawa do istniejących potrzeb. Biorąc więc pod uwagę, iż kolejność w **Konstytucji** ma znaczenie, miejsce problematyki źródeł prawa już na trzecim miejscu wśród jej rozdziałów nie może dziwić.

Na 76 kolumnach budynku Sądu Najwyższego umieszczono paremie prawnicze, m.in. *Cogitationis poenam nemo patitur*, *Dura lex, sed lex*, *Vanae voces populi non sunt audiendae*, *Libertas inaestimabilis res est*, *Pacta sunt servanda*, *Lex retro non agit*, *Nemo est iudex in propria causa*. Czy wiesz, co one znaczą? Poszukaj ich tłumaczeń.

Źródło: Darwinek, licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 1

Przeczytaj tekst III rozdziału Konstytucji RP. Spróbuj uchwycić znaczenie całego tekstu, odpowiadając na pytania:

- Jakie kwestie są w tekście regulowane?

- Czy można w tekście wyróżnić jakieś części, czy też jest to zbiór pojedynczych norm prawnych?
- Które z norm mają szczególne znaczenie?
- Czy w tekście są jakieś sformułowania, które wymagają dodatkowych wyjaśnień?

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział III. Źródła prawa

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

konstytucja

(z łac. *constitutio* – ustrój, ustanowienie); podstawowy akt ustrojowy państwa, całościowo przedstawiający strukturę państwa, system jego organów oraz sytuację prawną jednostki wobec władz publicznych; to akt nadrzędny wobec całości porządku prawnego, normy konstytucji tworzą podstawę i punkt wyjścia pozostałych norm w państwie, które powinny konkretyzować normy konstytucji i nie mogą być z nią sprzeczne

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z dwiema warstwami analizy aktu prawnego, jakim jest polska konstytucja: formalną i znaczeniową. Następnie zapisz w punktach notatkę, w której zawrzesz najważniejsze twoim zdaniem kroki metody analitycznej.

Analiza warstwy formalnej

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział III. Źródła prawa

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Analiza warstwy znaczeniowej

Artykuł 87

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, [ratyfikowane](#) umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są [na obszarze działania organów](#), które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Artykuł 88

1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.
2. Zasady i tryb [ogłaszania](#) aktów normatywnych określa ustawa.
3. [Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.](#)

Artykuł 89

1. Ratyfikacja przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej wypowiedzenie wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, [jeżeli umowa dotyczy](#):
  - 1) pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych;
  - 2) wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji;

- 3) członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej;
- 4) znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym;
- 5) spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy.

2. O zamiarze przedłożenia Prezydentowi Rzeczypospolitej do ratyfikacji umów międzynarodowych, których ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, Prezes Rady Ministrów zawiadamia Sejm.

3. Zasady oraz tryb zawierania, ratyfikowania i wypowiedzania umów międzynarodowych określa ustawa.

Artykuł 90

1. Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.

2. Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, jest uchwalana przez Sejm **większością 2/3 głosów** w obecności co najmniej **połowy ustawowej liczby posłów** oraz przez Senat **większością 2/3 głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

3. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem art. 125.

4. Uchwałę w sprawie wyboru trybu wyrażenia zgody na ratyfikację podejmuje Sejm **bezwzględną większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Artykuł 91

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Artykuł 92

1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie

powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

2. Organ upoważniony do wydania rozporządzenia nie może przekazać swoich kompetencji, o których mowa w ust. 1, innemu organowi.

Artykuł 93

1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.

2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów.

3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.

Artykuł 94

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

Twoje notatki:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Pobierz materiał źródłowy do ćwiczeń.

Konstytucja RP. Rozdział III . Źródła prawa
Plik o rozmiarze 95.18 KB w języku polskim

Ćwiczenie 1

Uporządkuj akty prawne obowiązujące w Polsce, zaczynając od najważniejszego.

Konstytucja RP

ustawy

umowy międzynarodowe, które były ratyfikowane

rozporządzenia

akty prawa miejscowego

rozporządzenia z mocą ustaw

rozporządzenia i dyrektywy Unii Europejskiej

Ćwiczenie 2

Wymień wszystkie źródła prawa zawarte w rozdziale III Konstytucji RP ze wskazaniem organów, do których kompetencji należy ich wprowadzenie do polskiego porządku prawnego.

Ćwiczenie 3

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: „Art. 90. 1 Konstytucji RP prowadzi do utraty suwerenności państwa polskiego”.

Argument:

Kontrargument:

Ćwiczenie 4

Przedstaw, uwzględniając wszelkie konieczne warunki, dwie możliwe drogi ratyfikacji umowy międzynarodowej, w której RP przekazuje organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.

Wyjaśnij, w jaki sposób podejmowana jest decyzja o wyborze jednej z tych dróg.

Ćwiczenie 5

Wskaż uregulowane w Konstytucji RP okoliczności, które zadecydują o innym niż wskazane w art. 87 miejscu ratyfikowanych umów międzynarodowych w hierarchii źródeł prawa.

Ćwiczenie 6

Wymień cztery cechy rozporządzenia, o których wspomina Konstytucja RP.

Tekst źródłowy do ćwiczeń 7 i 8.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 234

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3–5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mają charakter źródeł powszechnie obowiązującego prawa.

Źródło: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 9.11.2020 r.].

Ćwiczenie 7

Wskaż argument przemawiający za przyjęciem rozwiązania uregulowanego w przytoczonym artykule konstytucji.

Ćwiczenie 8

Wskaż pięć ograniczeń dotyczących możliwości wydawania przez Prezydenta RP rozporządzeń z mocą ustawy. Wyjaśnij, z czego wynikają te ograniczenia.

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Rozdział III. Źródła prawa – analiza aktu prawnego

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

2) przedstawia źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – wykazuje szczególną moc konstytucji; przedstawia procedurę ustawodawczą.

Zakres rozszerzony

IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1) wyjaśnia pojęcie „finansów publicznych”; przedstawia modele polityki gospodarczej państwa; wyjaśnia pojęcie i przedstawia rodzaje polityk publicznych;

3) wyjaśnia, jakie są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków.

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

2) wyjaśnia zasady hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej; rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe; prywatne, publiczne; materialne, formalne; cywilne, karne, administracyjne; pisane, niepisane).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje tekst III rozdziału Konstytucji RP;
- dokonuje selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych z materiału źródłowego;
- przedstawia wnioski z analizy materiału.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- mapa myśli;
- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego;
- burza mózgów.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Konstytucja RP. Źródła prawa” i celów zajęć.
2. Rozpoznanie wiedzy potocznej uczniów. W trakcie burzy mózgów opracowują oni mapę myśli związaną z przedstawionym tematem. Wybrana osoba zapisuje propozycje. Po fazie

twórczej następuje weryfikacja pomysłów.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie w parach zapoznają się z tekstem III rozdziału Konstytucji RP i dyskutują na temat konsekwencji wynikających z pojawienia się po raz pierwszy w historii polskiego konstytucjonalizmu osobnego rozdziału poświęconego źródłom prawa.
2. Praca z multimedium. Uczniowie podzieleni na dwie grupy, korzystając z prezentacji multimedialnej i widżetu, przygotowują się do analizy formalnej i znaczeniowej III rozdziału Konstytucji RP.
3. Po zakończeniu prac następuje analiza kolejnych artykułów Konstytucji. Uczniowie (na przemian) z grupy pierwszej i drugiej analizują fragmenty pod kątem formalnym i znaczeniowym. Pozostali sporządzają notatki.
4. Uczniowie w parach przygotowują argumenty do dyskusji dotyczącej źródeł prawa w Polsce. W tym czasie grupa pięciu uczniów przeszukuje pozostałe rozdziały Konstytucji pod kątem innych źródeł prawa niż te zawarte w rozdziale III.
5. Następuje dyskusja, po której wybrane osoby prezentują wnioski, a grupa uczniów przedstawia informacje na temat znalezionych przez siebie innych źródeł prawa.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie w ramach podsumowania wykonują ćwiczenia interaktywne wskazane przez nauczyciela. Wspólne omówienie odpowiedzi.
2. Chętne/wybrane osoby dokonują podsumowania zajęć ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

Napisz krótką notatkę, uwzględniając w niej najistotniejsze informacje dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimedium z sekcji „Prezentacja multimedialna”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.